

Stolpenprijs 2013

Provincie Noord-Holland

Over de Noord-Hollandse Stolp

De stolpboerderij met zijn piramidevormig dak is het icoon van het Noord-Hollandse landschap. De 5.500 nog bestaande stolpen staan allemaal in Noord-Holland, boven het IJ. De stolpboerderij met bijbehorend erf is daarmee Noord-Hollands erfgoed bij uitstek.

De stolp is in al zijn bescheidenheid een schoolvoorbeeld van de klassieke eenheid van functie, constructie en vorm. In de loop van de geschiedenis is als vanzelf en zonder voorschriften een standaardmodel voor de stolp ontstaan. In het hart ligt het 'vierkant'. De hoofdconstructie bestaat uit vier zware houten stijlen met geschoorde houten liggers erover, waarbinnen het hooi wordt opgeslagen. Eromheen liggen de stallen voor koeien en kleinvee, de woning en de 'dars', werkruimte en bergplaats voor karren en machines; alles compact samengevat onder een piramidevormige kap, afgedekt met riet of pannen. De opzet is ook flexibel binnen dit schema. Als de boer vermogend was, werd er een woonhuis vóór de boerderij gebouwd, of de stolp kreeg twee vierkanten. Soms werden delen buiten het vierkant weggelaten of verder uitgebouwd. Die flexibiliteit maakt dat de stolp een nieuwe bestemming kan krijgen met behoud van de herkenbaarheid, als dat met de nodige aandacht en deskundigheid gebeurt.

Met de schaalvergroting in de landbouw werd de stolp te klein voor een efficiënte bedrijfsvoering. In het beste geval houdt de stolp zijn functie en bouwt de boer nieuwe veestallen op het erf, of dient zich een nieuwe eigenaar aan met een passende nieuwe bestemming. Is dat niet het geval dan dreigen leegstand, verwaarlozing en sloop. Dit proces van functieverandering en verbouwing van wat nog resteert aan stolpen zal niet stoppen zolang er nog boeren zijn die hun bedrijf beëindigen. Wie een stolp verwerft om er een tweede leven aan te geven, heeft belang bij informatie over hoe dat aangepakt kan worden. De benodigde investering is vaak zo groot dat het loont om de hulp in te roepen van een architect.

Inmiddels is een behoorlijk deel van de Noord-Hollandse stolpen in handen gekomen van stedelingen die landelijk zijn gaan wonen. Ze zijn meestal verbouwd tot woning, soms gecombineerd met werkruimte. Andere stolpen hebben een nieuwe bestemming gekregen als *bed and breakfast*, zorgboerderij of andere sociale voorziening. Soms is de karakteristieke indeling van de stolp daarvoor aangepast, in andere gevallen zijn op het erf nieuwe bijgebouwen geplaatst. De aanpassingen zijn veelal met zorg en liefde gebeurd, en getuigen soms van creativiteit en inventiviteit.